

Bijlage VWO
2012

tijdvak 1

Grieks

Tekstboekje

Tekst 1

Odysseus is aangekomen op het eiland van de Phaeaken.

- 99 Αὐτὰρ ἐπεὶ σίτου τάρφθεν δμῳαὶ τε καὶ αὐτῆ,
100 σφαίρη ταί γ' ἄρα παίζον, ἀπὸ κρήδεμνα βαλοῦσαι·
101 τῆσι δὲ Ναυσικάα λευκώλενος ἄρχετο μολπῆς.
102 Οἷη δ' Ἄρτεμις εἴσι κατ' οὔρεα ἰοχέαιρα,
103 ἢ κατὰ Τηϋγετον περιμήκετον ἢ Ἐρύμανθον,
104 τερπομένη κάπροισι καὶ ὠκείης ἐλάφοισι·
105 τῆ δέ θ' ἅμα νύμφαι, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο,
106 ἀγρονόμοι παίζουσι· γέγηθε δέ τε φρένα Λητώ·
107 πασάων δ' ὑπὲρ ἣ γε κάρη ἔχει ἠδὲ μέτωπα,
108 ῥεῖά τ' ἀριγνώτη πέλεται, καλαὶ δέ τε πᾶσαι·
109 ὧς ἢ γ' ἀμφιπόλοισι μετέπρεπε παρθένος ἀδμῆς.
110 Ἄλλ' ὅτε δὴ ἄρ' ἔμελλε πάλιν οἰκόνδε νέεσθαι
111 ζεύξασ' ἡμιόνους πτύξασά τε εἵματα καλά,
112 ἔνθ' αὐτ' ἄλλ' ἐνόησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
113 ὡς Ὀδυσσεὺς ἔγροίτο, ἴδοι τ' εὐώπιδα κούρην,
114 ἢ οἱ Φαιήκων ἀνδρῶν πόλιν ἠγήσαιο.
115 Σφαίραν ἔπειτ' ἔρριψε μετ' ἀμφίπολον βασιλεία·
116 ἀμφιπόλου μὲν ἅμαρτε, βαθείη δ' ἔμβαλε δίνην,
117 αἰ δ' ἐπὶ μακρὸν ἄϋσαν. Ὁ δ' ἔγρετο δῖος Ὀδυσσεύς,
118 ἐζόμενος δ' ὄρμαινε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν·
119 “ὦ μοι ἐγὼ, τέων αὐτε βροτῶν ἐς γαῖαν ἰκάνω;
120 ἦ ρ' οἶ γ' ὑβρισταί τε καὶ ἄγριοι οὐδὲ δίκαιοι,
121 ἦε φιλόξεينوι, καὶ σφιν νόος ἐστὶ θεουδής;
122 Ὡς τέ με κουράων ἀμφήλυθε θήλυς αὐτή,
123 νυμφάων, αἱ ἔχουσ' ὀρέων αἰπεινὰ κάρηνα
124 καὶ πηγὰς ποταμῶν καὶ πίσεια ποιήεντα.
125 ἦ νύ που ἀνθρώπων εἰμὶ σχεδὸν ἀυδηέντων;
126 Ἄλλ' ἄγ', ἐγὼν αὐτὸς πειρήσομαι ἠδὲ ἴδωμαι.”
127 Ὡς εἰπὼν θάμνων ὑπεδύσετο δῖος Ὀδυσσεύς,
128 ἐκ πυκινῆς δ' ὕλης πτόρθον κλάσε χειρὶ παχείῃ
129 φύλλων, ὧς ῥύσαιο περὶ χροῖ μῆδεα φωτός.

- 130 Βῆ δ' ἴμεν ὣς τε λέων ὄρεσίτροφος, ἀλκὶ πεποιθώς,
 131 ὅς τ' εἶσ' ὑόμενος καὶ ἀήμενος, ἐν δέ οἱ ὄσσε
 132 δαίεται· αὐτὰρ ὁ βουσὶ μετέρχεται ἢ οἴεσσι
 133 ἢ ἐ μετ' ἀγροτέρας ἐλάφους· κέλεται δέ ἐ γαστήρ
 134 μῆλων πειρήσοντα καὶ ἐς πυκινὸν δόμον ἐλθεῖν·
 135 ὧς Ὀδυσσεὺς κούρησιν ἐϋπλοκάμοισιν ἔμελλε
 136 μίξεσθαι, γυμνός περ ἐὼν· χρεῖὸν γὰρ ἵκανε.
 137 Σμερδαλέος δ' αὐτῆσι φάνη κεκακωμένος ἄλμη,
 138 τρέσσαν δ' ἄλλυδις ἄλλη ἐπ' ἠϊόνας προύχουσας·
 139 οἴη δ' Ἀλκινόου θυγάτηρ μένε· τῆ γὰρ Ἀθήνη
 140 θάρσος ἐνὶ φρεσὶ θῆκε καὶ ἐκ δέος εἴλετο γυίων.
 141 Στῆ δ' ἄντα σχομένη· ὁ δὲ μερμήριζεν Ὀδυσσεύς,
 142 ἢ γούνων λίσσοιτο λαβὼν εὐώπιδα κούρην,
 143 ἢ αὐτὼς ἐπέεσσι ἀποσταδὰ μειλιχίοισι
 144 λίσσοιτ', εἰ δεῖξειε πόλιν καὶ εἵματα δοίη.

Homerus, Odyssee 6, 99-144

Aantekeningen

- regel 103* **περιμήκετος** zeer hoog
regel 106 **ἀγρονόμος** op het land levend
regel 109 **ἀδμής** ongehuwd
regel 113 **εὐώπις** met mooi gezicht
regel 121 **φιλόξεινος** gastvrij
regel 122 **ἀμφέρχομαι**, *aor.* **ἀμφήλυθον** + *acc.* doordringen tot
regel 124 **τὸ πῖσος** weide
ποιήεις grasrijk
regel 125 **αὐδήεις** sprekend
regel 127 **ὁ θάμνος** struik
regel 128 **ὁ πτόρθος** tak
regel 130 **ὄρεσίτροφος** in de bergen opgegroeid
regel 133 **ἀγρότερος** wild
regel 137 **ἡ ἄλμη** zeewater
regel 142 **εὐώπις** met mooi gezicht
regel 143 **ἀποσταδὰ** op een afstand

Tekst 2

Het volgende citaat is afkomstig uit: "Een maffe Odyssee. Blijspel in twee bedrijven bij uitstek geschikt voor middelbare scholen."

<Odysseus spreekt tot Athena:>

- 1 ODYSSEUS: "Hé! Bedankt dat je me gered hebt. Weet je wat ik best zou kunnen
2 gebruiken? Wat droge kleren, een lekkere maaltijd en een hele serie nieuwe
3 schepen."
4 ATHENA *<tegen het publiek in de zaal>*: "De koning is heel verbaasd te
5 vernemen dat Odysseus nog steeds leeft. Ik vermoed dat Telemachos hem op
6 zijn reis ook een bezoek had moeten brengen, maar die jongen moest al erg zijn
7 best doen om alleen Sparta maar te vinden."
8 KONING ALCINOUS *<komt links op>*: "Odysseus, hè? Wow! Je bent beroemd!
9 Wat leuk dat je hier bent! Ik ga een groot banket aanrichten en dan kun jij mijn
10 gasten vermaken met verhalen over je avonturen. *<tegen het publiek in de zaal>*
11 We krijgen nu wat flashbacks. Zo kun je leren wat er met Odysseus gebeurde
12 vóór de oorlog."

Tekst 3

Odysseus vertelt over zijn ontmoeting met de schim van Achilles.

- 467 ἦλθε δ' ἐπὶ ψυχὴ Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος
468 καὶ Πατροκλῆος καὶ ἀμύμονος Ἀντιλόχοιο
469 Αἴαντός θ', ὃς ἄριστος ἔην εἶδός τε δέμας τε
470 τῶν ἄλλων Δαναῶν μετ' ἀμύμονα Πηλείωνα.
471 Ἔγνω δὲ ψυχὴ με ποδώκεος Αἰακίδαο,
472 καὶ ῥ' ὀλοφυρομένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
473 "Διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
474 σχέτλιε, τίπτ' ἔτι μείζον ἐνὶ φρεσὶ μήσεαι ἔργον;
475 Πῶς ἔτλης Ἄϊδόσδε κατελθέμεν, ἔνθα τε νεκροὶ
476 ἀφραδέες ναίουσι, βροτῶν εἶδωλα καμόντων;"
477 Ὡς ἔφατ', αὐτὰρ ἐγὼ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον·
478 "ᾧ Ἀχιλεῦ, Πηλῆος υἱέ, μέγα φέρτατ' Ἀχαιῶν,
479 ἦλθον Τειρεσίαο κατὰ χρέος, εἴ τινα βουλήν
480 εἴποι, ὅπως Ἰθάκην ἐς παιπαλόεσσαν ἰκοίμην·
481 οὐ γάρ πω σχεδὸν ἦλθον Ἀχαιΐδος, οὐδέ πω ἀμῆς
482 γῆς ἐπέβην, ἀλλ' αἰὲν ἔχω κακά· σείο δ', Ἀχιλλεῦ,
483 οὗ τις ἀνὴρ προπάρριθε μακάρτατος οὔτ' ἄρ' ὀπίσσω.

484 Πρὶν μὲν γὰρ σε ζῶν ἐτίομεν ἴσα θεοῖσιν
 485 Ἄργεῖοι, νῦν αὖτε μέγα κρατέεις νεκύεσσιν
 486 ἐνθάδ' ἑὸν τῷ μὴ τι θανὼν ἀκαχίζεω, Ἀχιλλεῦ.”
 487 Ὧς ἐφάμην, ὁ δέ μ' αὐτίκ' ἀμειβόμενος προσέειπε·
 488 “Μὴ δὴ μοι θάνατόν γε παραύδα, φαίδιμ' Ὀδυσσεῦ.
 489 Βουλοίμην κ' ἐπάρουρος ἑὼν θητευέμεν ἄλλω,
 490 ἀνδρὶ παρ' ἀκλήρῳ, ᾧ μὴ βίωτος πολὺς εἴη,
 491 ἢ πᾶσιν νεκύεσσι καταφθιμένοισιν ἀνάσσειν.
 492 Ἄλλ' ἄγε μοι τοῦ παιδὸς ἀγαθοῦ μῦθον ἐνίσπες,
 493 ἢ ἔπετ' ἐς πόλεμον πρόμος ἔμμεναι ἦε καὶ οὐκί.
 494 Εἶπε δέ μοι Πηλῆος ἀμύμονος εἴ τι πέπυσσαι,
 495 ἢ ἔτ' ἔχει τιμὴν πολέσιν μετὰ Μυρμιδόνεσσιν,
 496 ἢ μιν ἀτιμάζουσιν ἀν' Ἑλλάδα τε Φθίην τε,
 497 οὔνεκά μιν κατὰ γῆρας ἔχει χεῖράς τε πόδας τε.
 498 Οὐ γὰρ ἐγὼν ἐπαρωγὸς ὑπ' αὐγὰς ἡελίοιο,
 499 τοίος ἑὼν οἶός ποτ' ἐνὶ Τροίῃ εὐρείῃ
 500 πέφνον λαὸν ἄριστον, ἀμύνων Ἀργεῖοισιν.
 501 Εἰ τοιόσδ' ἔλθοιμι μίνυνθά περ ἐς πατέρος δῶ,
 502 τῷ κέ τεω στύξαιμι μένος καὶ χεῖρας ἀάπτους,
 503 οἳ κείνον βιόωνται ἐέργουσίν τ' ἀπὸ τιμῆς.”

Homerus, Odyssee 11, 467-503

Aantekeningen

- regel 476* ἀφραδής zonder bewustzijn
regel 488 παραυδάω mooi voorstellen
regel 489 ἐπάρουρος op aarde levend
 θητεύω als dagloner werken
regel 490 ἄκληρος arm
regel 495 πολέσιν = πολλοῖς
regel 498 ὁ ἐπαρωγός helper
regel 500 πέφνον ik doodde
regel 502 τεω = τινι

Tekst 4

Odysseus is aangekomen bij de Phaeaken. Hij is gastvrij ontvangen door de koninklijke familie en heeft de nacht in het paleis doorgebracht.

- 1 Ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἥως,
2 ὄρνυτ' ἄρ' ἐξ εὐνῆς ἱερὸν μένος Ἀλκινόοιο,
3 ἄν δ' ἄρα διογενῆς ὦρτο πτολίπορθος Ὀδυσσεύς.
4 Τοῖσιν δ' ἠγεμόνευ' ἱερὸν μένος Ἀλκινόοιο
5 Φαιήκων ἀγορήνδ', ἣ σφιν παρὰ νηυσὶ τέτυκτο.
6 Ἐλθόντες δὲ καθίζον ἐπὶ ξεστοῖσι λίθοισι
7 πλησίον. Ἦ δ' ἀνὰ ἄστῳ μετώχετο Παλλὰς Ἀθήνη,
8 εἶδομένη κήρυκι δαΐφρονος Ἀλκινόοιο,
9 νόστον Ὀδυσσῆϊ μεγαλήτορι μητιώσα,
10 καὶ ῥά ἐκάστω φωτὶ παρισταμένη φάτο μῦθον·
11 “Δεῦτ' ἄγε, Φαιήκων ἠγήτορες ἠδὲ μέδοντες,
12 εἰς ἀγορὴν ἰέναι, ὄφρα ξείνοιο πύθησθε,
13 ὃς νέον Ἀλκινόοιο δαΐφρονος ἕκετο δῶμα
14 πόντον ἐπιπλαγχθεῖς, δέμας ἀθανάτοισιν ὁμοῖος.”
15 Ὡς εἰποῦσ' ὄτρυνε μένος καὶ θυμὸν ἐκάστου.
16 Καρπαλίμως δ' ἔμπληντο βροτῶν ἀγοραί τε καὶ ἔδραι
17 ἀγρομένων· πολλοὶ δ' ἄρα θήσαντο ἰδόντες
18 υἶδὸν Λαέρταο δαΐφρονα.

Homerus, Odyssee 8, 1-18

Aantekeningen

- regel 2 en 4* ἱερὸν μένος Ἀλκινόοιο de krachtige Alcinous (*onderwerp*)
regel 3 ἄν *onvertaald laten*
regel 4 Τοῖσιν δ' ἠγεμόνευ' Van hen beiden liep voorop
regel 6 καθίζω gaan zitten
regel 7 πλησίον dicht bij elkaar
μετοίχομαι gaan
regel 12 ἰέναι *Vertaal als imperativus*
πυνθάνομαι + *genitivus* informatie krijgen over
regel 13 νέον onlangs
regel 14 ἐπιπλαγχθεῖς *participium aoristus van ἐπιπλάζομαι + accusativus* rondzwerven over
regel 17 ἀγρομένων *Verbind met βροτῶν (regel 16)*